

Функціонування механізму взаємодії банківського та реального секторів в Україні

Задорожня Т.М.

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри статистики та математичних методів в економіці
Університету державної фіскальної служби України

Параниця Н.В.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри статистики та математичних методів в економіці
Університету державної фіскальної служби України

Формування потужної економіки, забезпечення стійкого соціально-економічного зростання передбачає функціонування розвиненої банківської системи та добре налагодженого механізму взаємодії банківського та реального секторів економіки. У роботі досліджено взаємодію банківського та реального секторів економіки України. Проаналізовано фактори, які впливають на взаємозв'язок банківського та реального секторів економіки в сучасних умовах. Оцінено ефективність взаємодії банківського та реального секторів економіки України.

Ключові слова: банківський сектор, реальний сектор, кредит, факторний та регресійний аналіз.

Задорожня Т.М., Параниця Н.В. ФУНКЦИОНИРОВАНИЕ МЕХАНИЗМА ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ БАНКОВСКОГО И РЕАЛЬНОГО СЕКТОРОВ В УКРАИНЕ

Формирование мощной экономики, обеспечение устойчивого социально-экономического роста предполагает функционирование развитой банковской системы и хорошо отлаженного механизма взаимодействия банковского и реального секторов экономики. В работе исследовано взаимодействие банковского и реального секторов экономики Украины. Проанализированы факторы, которые влияют на взаимосвязь банковского и реального секторов экономики в современных условиях. Оценена эффективность взаимодействия банковского и реального секторов экономики Украины.

Ключевые слова: банковский сектор, реальный сектор, кредит, факторный и регрессионный анализ.

Zadorozhnia T.M., Paranytsia N.V. FUNCTIONING OF THE INTERACTION MECHANISM OF THE BANKING AND REAL SECTOR IN UKRAINE

The formation of a strong economy, ensuring sustainable socio-economic growth assumes the functioning of a developed banking system and a well-established mechanism for interaction between the banking and real sectors of the economy. The interaction of the banking and real sectors of the Ukrainian economy has been studied. The factors that influence the interconnection of the banking and real sectors of the economy in modern conditions are analyzed. The effectiveness of interaction between the banking and real sectors of the Ukrainian economy is estimated.

Keywords: banking sector, real sector, credit, factorial and regression analysis.

Постановка проблеми у загальному вигляді. В Україні існують певні проблеми у налагодженні тісних взаємозв'язків банків та підприємств. Для того, щоб ліквідувати ці проблеми необхідно провести детальний аналіз причин такого стану та виявити найбільш суттєві фактори розвитку взаємовідносин банків з клієнтами – юридичними особами, в тому числі з урахуванням досвіду найбільш розвинених країн. Зауважимо, що найбільш стимулюючу роль у розвитку промисловості та інших секторів реальної економіки відіграє кредитування, тому доцільно розпочати аналіз саме з кредитної діяльності банків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання взаємодії банківського та реального секторів досліджували такі економісти, як: Ж.Г. Голодова [1], І.С. Гуцал [2], В.О. Герасценко [3], О.М. Пилипів [5], А.О. Ковалюк [6], Т.Г. Савченко [11], та ін.

Науковці приділяють велику увагу дослідженню впливу банківського сектору на реальний сектор економіки, але з огляду на те, що в Україні ці сектори потребують реструктуризації, необхідно дослідити взаємодію даних секторів для виявлення причин різкого зниження розвитку банківського та реального секторів.

Формулювання цілей статті. Метою статті є спроба здійснити оцінку взаємодії

банківського та реального секторів в Україні на основі економіко-математичного моделювання.

Виклад основного матеріалу. Одним з показників конкурентоспроможності економіки України є ступінь використання інвестиційного потенціалу, так як саме він є найважливішим показником економічного зростання. Адже здатність підприємців створювати нові робочі місця і випускати нову продукцію, ініціювати новітні ефективні виробничі процеси залежить від рівня розвитку інвестиційної діяльності.

Але нажаль суб'єктам різного напрямку господарювання часто не вистачає корпоративних ресурсів для інвестиційної діяльності і тому особливої актуальності набуває пошук нових джерел фінансування. Як показує історія інноваційного розвитку різних країн найбільш доступними та популярними є ресурси банків.

Інформаційною базою дослідження є статистичні дані Світового банку, Національного банку України, Державної служби статистики України та Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Досліджено напрям та силу взаємозв'язку між банківським та реальним секторами економіки України, проведено факторний та регресійний аналіз.

Для підтримки ринкових тенденцій щодо здешевлення вартості кредитів Національний банк України знизив облікову ставку та кілька

разів знижував ставки за активними операціями (рис. 1.) [3].

Починаючи з 23 березня 2012 року Національний банк України знизив на 0,25 % до 7,5 % річних облікову ставку, яка є базовою ставкою щодо інших процентних ставок. Також головним банком країни тричі було знижено ставки за постійно діючими механізмами рефінансування овердрафт (на 0,25 в. п. кожного разу) – до 8,5 % та до 10,5 % за забезпеченими та незабезпеченими (бланковими) кредитами відповідно. Істотно, на 8 % зменшилась облікова ставка НБУ в 2016 році порівняно з 2015 роком, тоді як середньозважена ставка за кредитами знизилась на 0,07 в.п. та середньозважена відсоткова ставка за депозитами знизилась на 2,4 % [4].

Зазначені заходи поряд з іншими стимулюючими діями Національного банку України протягом 2016 року сприяли формуванню тенденції до поступового зменшення вартості ресурсів як за міжбанківськими операціями, так і за операціями банків з клієнтами. Так, протягом зазначеного періоду процентні ставки за активними та пасивними операціями банків, у тому числі на міжбанківському кредитному ринку, були нижчими порівняно з груднем 2015 року. Починаючи з червня 2012 року, в умовах дії зовнішньоекономічного шоку та погіршення очікувань відбувалося підвищення вартості позичкових ресурсів, яке тривало до грудня. В останньому

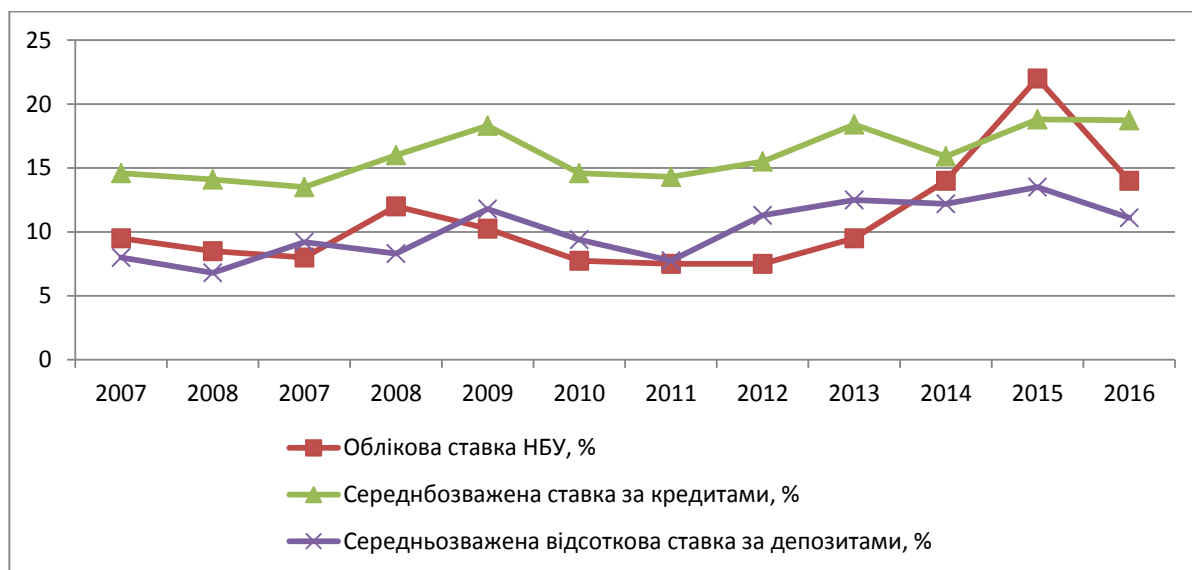

Рис. 1. Середньозважені процентні ставки за кредитами і депозитами за період з 2007 по 2016 рр.

Джерело: побудовано авторами на основі даних Національного банку України [4]

місяці 2012 року процентні ставки за позичковими коштами знизилися, що пояснюється насиченням банківської системи гривневою ліквідністю в умовах збалансування грошово-кредитного ринку на фоні покращення ринкових очікувань. Вартість кредитних ресурсів зменшуватиметься: за відсутності суттєвих ризиків для цінової стабільності НБУ протягом 2017 року знижуватиме ключову відсоткову ставку [4].

Слід зазначити, що моделі управління оборотним капіталом підприємств розрізняються за мірою участі в них боргового фінансування. Отже, кредиту належить важлива роль в управлінні розвитком підприємства. Крім того, фінансово-кредитні відносини підприємства при залученні позики надають можливість використати ефект «податкового щита» [5], за рахунок якого досягається зниження оподаткування доходів шляхом віднесення витрат на залучення позикових засобів для витрат підприємства.

Головна проблема нинішнього етапу наслідків кризи полягає не у відсутності кредитних ресурсів у банках, а в «блокуванні фінансово-кредитної системи», котре обумовлене, перш за все, кризою довіри. Відтак вирішуючи проблеми кризи довіри, західним країнам, як власне кажучи й Україні, у першу чергу, необхідно забезпечити фінансові системи необхідними системами гарантування та страхування повернення коштів, які вкладені в депозити банків та коштів, які розміщені в кредитах підприємств. Зокрема, у західних країнах такий підхід став найважливішим напрямом антикризових заходів [6]. Сучасні антикризові програми західних країн передбачають фінансову відповідальність суб'єктів економіки. Наприклад, антикризові програми США, Австралії, країн Західної Європи містять чіткі принципи, які полягають у наступному [7]:

- менеджери підприємств та банків повинні платити за помилки;
- платники податків не повинні сплачувати за помилки фінансових установ;
- механізми державної допомоги банкам повинні бути прозорими.

Відповідно до стратегії розвитку фінансового сектору України до 2020 року, передбачені заходи щодо підвищення захисту прав кредиторів, вкладників та клієнтів, а саме [8]:

- удосконалення порядку розкриття у звітності публічної інформації банків щодо їх власників і найбільших акціонерів, створення правових механізмів протидії встановленню

недобросовісними особами контролю над банками;

- встановлення критеріїв оцінки ділової репутації засновників банку та підвищення вимог до покупців акцій банків;

- забезпечення сприятливих умов для розвитку сучасних форм кредитування, з одночасним удосконаленням механізму захисту прав кредиторів і споживачів банківських послуг;

- становленню мережі рейтингових агентств як незалежних оцінювачів фінансового стану банків та їх ризиків [8];

- спрощення та уніфікація процедури звернення стягнення на предмет застави та задоволення забезпечених заставою вимог кредиторів;

- застосування позасудових процедур звернення стягнення на нерухоме майно, що є предметом застави, шляхом надання права заставодержателям укладати нотаріально посвідчені правочини із заставодавцями – юридичними особами в будь-який момент дії зобов'язання, а не лише після виникнення підстав для звернення стягнення на заставлене майно;

- удосконалення системи реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обмежень;

- удосконалення механізмів ліквідації банків, у яких відкликано ліцензії на здійснення банківських операцій, створення інституту корпоративних ліквідаторів;

- внесення змін до Закону України «Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб» стосовно його фінансування, з метою підвищення капіталізації й фінансової спроможності Фонду, зокрема за рахунок перерахування до Фонду до 20 % перевищення доходів над видатками Національного банку України, розміщення інвестицій Фонду поряд з державними цінними паперами в іпотечних цінних паперах, поширення державних гарантій на вклади у банківських металах;

- поширення практики урегулювання правових конфліктів за допомогою діяльності третейських судів та шляхом запровадження інституту фінансового омбудсмена.

Аналіз проблем взаємодії банківського та реального секторів в Україні засвідчив, що одним з чинників сучасного «блокування фінансово-кредитної системи» є слабкий розвиток малого приватного підприємництва в країні, (питома вага малого бізнесу в економіці країни не перевищує 10-12% [4]), який пояснюється як недоліками регуляторного середовища, так і недостатнім доступом малих та середніх підприємств до позикових ресурсів

В країнах з розвинутою ринковою економікою чисельність зайнятих у сфері малого підприємництва, як правило, перевищує 50 % населення працездатного віку (країни ЄС), а подекуди, може наблизитись і до 80 % (Японія). Натомість в Україні у 2011 р. малим підприємством займалось лише 24,9 % населення працездатного віку (а питома вага малих підприємств складає 92,9 % від загальної кількості зареєстрованих підприємств у країні). Продукція малих підприємств формує понад 50 % ВВП країн «старої» Європи (Німеччина, Франція); понад 30 – 40 % ВВП у країнах «нової» Європи (Чехія, Словаччина, Угорщина). Для порівняння – в Україні (за даними 2011 р.) цей показник дорівнює 7 %. В Україні, на відміну від ЄС, традиційно зберігається значний розрив у виплатах (офіційної) заробітної плати на великих підприємствах (2909,35 грн.) та малих (1249,88 грн.) (за підсумками 2011 р.) [9].

Визначення пріоритетних видів підприємницької діяльності слід вважати першим кроком у побудові механізмів фінансово-кредитної підтримки їх розвитку. Наступним кроком є прийняття та затвердження на державному і регіональному рівнях фінансово-кредитних важелів, що стимулюють розвиток пріоритетних напрямів підприємницької діяльності, визначення джерел фінансування, форм і методів фінансової підтримки. На цьому етапі доцільно застосовувати диференційований підхід, з визначенням конкретних форм підтримки по кожному із зазначених вище видів пріоритетної підприємницької діяльності [2, с. 119].

Доцільно зазначити, що покращення ліквідності українських банків у 2010 р. не привело до активізації кредитування. За висновком аналітиків [10] відновлення процесу фінансово-кредитної взаємодії стримують значні «негативні» активи банків та відсутність кредитоспроможних позичальників.

Незважаючи на збільшення депозитної бази банків і вжиття Національним банком України комплексу заходів, спрямованих на підтримку процесів економічного розвитку, кредитна активність банків відновлювалася недостатньо високими темпами. Загальний обсяг залишків кредитів за 2012 рік збільшився на 2,0 % – до 809,3 млрд. грн., зокрема в національній валюті – на 8,4 %, тоді як в іноземній – зменшився на 7,3 %. Зростання загального обсягу кредитування відбулося виключно завдяки залученню кредитів суб'єктами реального сектору економіки. Загальний

обсяг залишків кредитів, наданих суб'єктам господарювання, за 2012 рік збільшився на 4,9 % – до 626,2 млрд. грн., у тому числі в національній валюті на 6,1 %, в іноземній валюті – на 2,6 %. У грудні 2015 року залишки за кредитами в національній валюті зменшилися на 4,8% (з початку року на 19,1%) – до 439,3 млрд. грн. за рахунок зменшення кредитів, наданих юридичним особам, на 5,6% (з початку року зменшилися на 17,4%) – до 360,2 млрд. грн. та кредитів, наданих фізичним особам, на 0,8% (з початку року зменшилися на 26,0%) – до 79,2 млрд. грн. За оперативною інформацією Національного банку, загальний обсяг кредитних ресурсів, наданих банками в економіку України, за січень – березень 2015 року збільшився на 15,8 % (або на 160,7 млрд. грн.), склавши 1176,5 млрд. грн. станом на 01.04.2015. При цьому, обсяг кредитів, наданих в національній валюті, зменшився на 4,9 % (або на 26,6 млрд. грн.) до 516,4 млрд. грн., а кредитів, наданих в іноземній валюті – збільшився на 39,6 % (або на 187,4 млрд. грн.) до 660,1 млрд. гривень [4]. Помірні темпи приросту кредитування корпоративного сектору насамперед пояснюються наявністю значних зовнішніх ризиків та невизначеністю щодо подальшого розвитку ситуації на ринках [4; 8-9].

Таким чином, низька активність фінансово-кредитних відносин у сфері кредитування підприємств, незважаючи на надлишок ліквідності банків, мотивована трьома основними причинами:

- відсутністю серед підприємств потенційних кредитоспроможних та конкурентоспроможних позичальників;
- високі ставки за кредитами, для малих і середніх підприємств;
- вимоги НБУ привели до неможливості надання валютних кредитів.

Доцільно зробити зауваження, що уряд та НБУ не провели належних заходів відносно мінімізації ризиків, які формувалися в періоди напередодні кризи, а саме:

- залежність економіки від дол. США;
- зростання частки іноземного капіталу в банківській системі до 40%;
- недостатні обсяги кредитування за прийнятним відсотком;
- значне негативне сальдо торговельного балансу.

Відсутність загальних цілей та узгоджених дій уряду та НБУ привели до найбільш негативних наслідків кризи для України серед усіх європейських країн. У період 2008-2009 рр.

лише кредитні кошти МВФ (Міжнародного валютного фонду) дозволили уникнути системної соціально-економічної та політичної кризи. Чутливими до фінансової кризи виявилися великі банки з українським капіталом. Передумовою цього, на наш погляд, стала постійна цілеспрямована політика банків на максимальне розширення діяльності з метою перепродажу банку іноземним інвесторам. Для цього банки без оцінки ризиків збільшували кредитний портфель, безпідставно розширювали мережу без оцінки реальності повернення кредитів.

Для запобігання можливим фінансовим складнощам у реальному секторі економіки державна політика повинна бути спрямована на запровадження системи здійснення постійного моніторингу за збалансованістю активів і пасивів підприємств реального сектору економіки незалежно від їх форми власності та запобігання можливій концентрації сільськогосподарських земель у власності осіб, що не проводять сільськогосподарську діяльність [6].

Підсумовуючи вищезазначене, зроблено висновок про те, що основні дисбаланси при встановленні фінансово-кредитних взаємовідносин між підприємствами і банками у кризовий та після кризовий період є:

- впродовж кризи в Україні є сильне зниження реального кредитування всіх основних груп клієнтів (корпорацій, домогосподарств); в межах корпоративного сектору, малі та середні підприємства найбільш постраждали від кризи;

- Україна потребує аналітичних інструментів для оцінки пропозиції на кредитному ринку, такі як огляди банківського кредитування є основним джерелом інформації центральних банків у розвинених країнах та країнах, що розвиваються;

- достатня капіталізація банківського сектору є ключовим фактором кінцевого відновлення кредитування економіки. Суворе зобов'язання виконання існуючих вимог до капіталу має бути забезпечено НБУ. Основним моментом в цьому стає більш жорсткий контроль за дотриманням банками вимог до капіталу;

- державні банки можуть дещо покращити ситуацію з кредитуванням в межах кредитних мандатів. Проте нещодавно рекапіталізовані за участю держави банки не повинні використовуватись для прямого кредитування;

- зняття заборони кредитування в іноземній валюті. На заміну мають бути впро-

ваджені менш радикальні заходи уникнення кредитування в іноземній валюті, такі як встановлення вищих рівнів резервування для таких кредитів. Якщо усунення заборони неможливе з політичної точки зору, щонайменше дія антикризового законодавства не має продовжуватись;

- монетарна політика не може активно сприяти усуненню браку кредитування. Основним завданням Національного банку України є гарантування стабільності банківського сектору шляхом застосування численних макро-економічних інструментів та інструментів регуляторної політики.

За результатами проведеного аналізу встановлено, що основними факторами функціонування та розвитку фінансово-кредитної взаємодії банків та підприємств є:

- облікова ставка НБУ;
- ринковий курс гривні до базової іноземної валюти (долар США);
- відсоткові ставки банку на кредитні ресурси;
- середня рентабельність підприємств реального сектору економіки;
- рентабельність операційної діяльності підприємств реального сектору економіки;
- обсяг інвестицій в основний капітал підприємств;
- обсяг активів банків.

Для того, щоб перевірити ступінь впливу зазначених факторів на обсяги кредитування підприємств, проведемо спочатку факторний а потім регресійний аналіз.

Факторний аналіз необхідно провести, оскільки загально відомо, що ставка банків на кредити суттєво залежить від облікової ставки НБУ, хоча коефіцієнти парної кореляції [4; 8-9] цей зв'язок не підтвердили, аналогічне зауваження стосується рентабельності по чистому прибутку і операційної рентабельності.

Отже, для того щоб уникнути будь-яких статистичних та економічних взаємозалежностей доцільно провести факторний аналіз методом головних компонент (табл. 1).

Таблиця 1 показує, що облікова ставка та рентабельність діяльності підприємств утворили першу головну компоненту, дамо їй умовну назву «Облікова ставка, за вирахуванням рентабельності підприємств», оскільки облікова ставка позитивно впливає на значення першої головної компоненти, а рентабельність по чистому прибутку і рентабельність операційної діяльності – негативно. Друга головна компонента в більшості відповідає курсу гривні до долара США, отже назвемо її «Курс гривні до долара США».

Таблиця 1

Факторні навантаження отриманих головних компонент

Variable	Faktor Loadings (Unrota Extraction: Principal co (Marked loadings are))	
	Factor 1	Factor 2
Облікова ставка, %	0,827511	0,334846
Ставка на кредити, %	0,673289	-0,309227
Капітальні інвестиції, млн. грн.	-0,322049	-0,699829
Курс гривні до долара США	0,069772	-0,840581
Рентабельність підприємств по чистому прибутку, %	-0,941903	0,159459
Рентабельність операційної діяльності, %	-0,873199	0,097829
Expl.Var	2,896334	1,439078
Prp.Totl	0,482722	0,239846

Джерело: розраховано авторами за даними [4; 8-9]

Таблиця 2

Значення головних компонент для проведення регресійного аналізу

№	Облікова ставка за вирахуванням рентабельності	Курс гривні	№	Облікова ставка за вирахуванням рентабельності	Курс гривні	№	Облікова ставка за вирахуванням рентабельності	Курс гривні
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	2,23338	0,47580	21	-0,28141	0,72491	41	-0,69916	0,00905
2	2,36424	0,33805	22	-0,38480	0,00990	42	-0,68575	-0,21631
3	2,27305	0,59083	23	-0,44947	0,04172	43	-0,59137	-0,93170
4	1,78946	0,98996	24	-0,31662	-0,13394	44	-0,45660	-1,10202
5	1,66550	1,10450	25	-1,21621	1,20386	45	-0,38855	-1,30774
6	1,47059	1,02812	26	-1,25846	1,39540	46	-0,62852	-1,94722
7	1,32786	1,16789	27	-1,18914	1,35928	47	-0,42542	-2,32454
8	1,28753	-0,60299	28	-1,27085	0,96267	48	-0,33202	-1,98190
9	1,37606	-2,38192	29	-1,24208	0,86898	49	0,30748	-0,25823
10	1,31762	-1,58865	30	-1,17724	0,76127	50	0,25068	-0,28298
11	1,38372	-1,09269	31	-1,32731	0,39437	51	0,20031	-0,24557
12	1,27320	-0,29522	32	-1,29631	0,35453	52	0,14395	-0,67296
13	0,60453	0,52910	33	-1,25427	0,18658	53	0,06215	-0,62936
14	0,61926	0,70963	34	-1,09684	-0,40110	54	0,00631	-0,75835
15	0,51631	1,24649	35	-1,08079	-0,44033	55	-0,16656	-1,14997
16	0,39008	1,39491	36	-1,16768	-0,29801	56	-0,20722	-1,18066
17	0,31424	1,38013	37	-0,31648	0,30539	57	-0,26744	-1,34659
18	0,14915	1,28598	38	-0,47827	0,55202	58	0,02607	-0,21374
19	-0,16296	1,07820	39	-0,55144	0,55757	59	0,02832	-0,32764
20	-0,35204	1,01994	40	-0,66179	0,08531			

Джерело: розраховано авторами за даними [4; 8-9]

Попередні результати регресійного аналізу залежності обсягів кредитування підприємств від двох факторів подані на рис. 2.

Дані табл. 3 показують, що обидва фактора є значимі, статистичні характеристики моделі говорять про те, що вона адекватна (табл. 3).

За даними, представленими на рис. 3 побудована регресійна модель є адекватною. Коефіцієнт детермінації моделі становить 0,5830. Це говорить про те, що 58,30 % значень кредитів, що видаються банками підприємствам зумовлюється включеними в модель факторами. Розрахункове значення критерію Фішера становить 41,545 і значено перевищує табличне, що також свідчить про статистичну значимість моделі. Критерій Стюдента також показує, що обидва фактора є важливі і статистично значимі. Оскільки ми не мали на меті використовувати дану модель (формула 1) для прогнозування, то вона цілком виконала поставлене завдання: виявила найбільш суттєві в умовах України 2007-2016 років фактори взаємодії банківського та реального секторів (формула 1).

$$Y = 534863,3 - 40954,3\Phi_1 - 36692,9\Phi_2 \quad (1)$$

де Y – обсяг кредитів, наданих підприємствам банками України, млн. грн.;

Φ_1 – перша головна компонента, що переважно характеризує облікову ставку НБУ та рентабельність підприємств реального сектору економіки;

Φ_2 – друга головна компонента, що в основному характеризує курс гривні до долара США, грн.

Висновок із цього дослідження. Економічна інтерпретація моделі полягає у тому, що збільшення облікової ставки і знецінення гривні по відношенню до долара США негативно впливає на обсяги банківського кредитування, а отже й головного елементу формування механізму взаємодії банківського та реального сектору. Найбільш суттєвими в умовах України 2007-2016 років виявились такі фактори взаємодії банківського та реального секторів, як облікова ставка НБУ, яка є найдієвішим регулятором всього фінансового сектору і курс гривні до долара США, що ще раз підтверджує значну залежність економіки України від даної іноземної валюти. Таким чином, за допомогою детального аналізу основних макроекономічних показників взаємодії банківського та реального секторів, а також багатовимірного статистичного аналізу було визначено найбільш впливові фактори побудови відносин банків та підприємств.

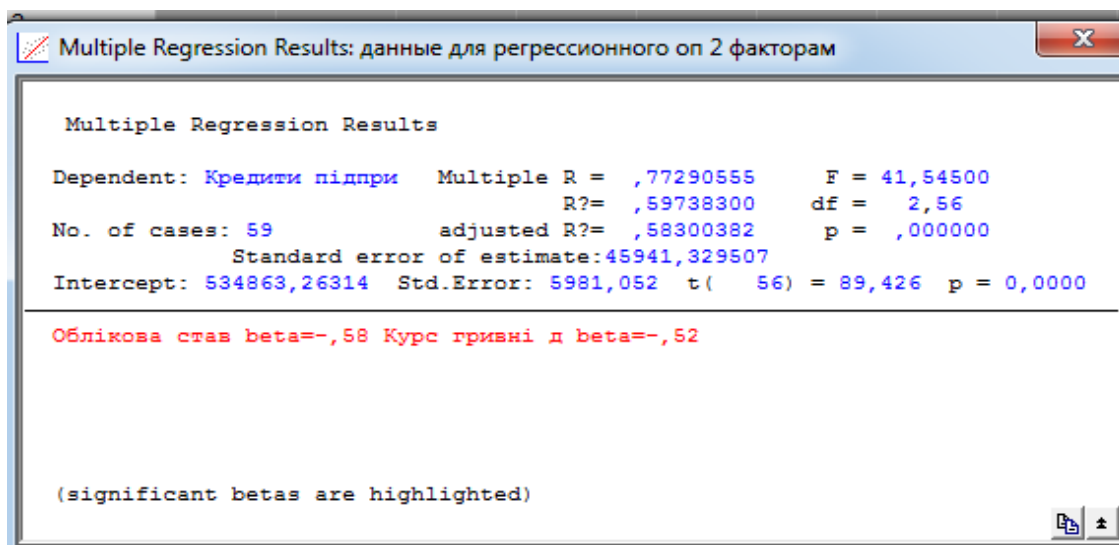

Рис. 2. Попередні результати регресійного аналізу

Джерело: розраховано авторами за даними [4; 8-9]

Таблиця 3

Статистика отриманої регресійної моделі

Regression Summary for Dependent Variable: Кредити підприємств R=0,77290555 R ² =0,59738300 Adjusted R ² =0,58300382 F(2,56)=41,545 p<0,000000 Std.Error of estimate: 45941					
Beta	Std.Err. of Beta	B	Std.Err. of B	T(56)	p-level
		534863,3	5981,052	89,42629	0,000000
-0,575655	0,084791	-40954,3	6032,392	-6,78907	0,000000
-0,515756	0,84791	-36692,9	6032,392	-6,08264	0,000000

Джерело: розраховано авторами за даними [4; 8-9]

ЛІТЕРАТУРА:

1. Голодова Ж.Г. Банковские системы стран СНГ: антикризисное регулирование / Ж.Г. Голодова // Деньги и кредит. – 2010. – №1. – С. 36-45.
2. Гуцал І.С. Банківське кредитування суб'єктів ринку в трансформаційній економіці України: (питання теорії, методики, практики) / І.С. Гуцал. – Львів: ВАТ «Біблос», 2001. – 242 с.
3. Геращенко В.О. О денежно-кредитной политике и ходе реструктуризации банковской системы / В.О. Геращенко // Финансовый бизнес. – 2001. – № 6. – С. 10–17.
4. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/control/uk/allinfo>
5. Пилипів О.М. Форфейтинг, як форма експортного фінансування та специфічний вид кредитування / О.М. Пилипів // Сталый розвиток економіки: Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2011. – С. 320-322.
6. Ковалюк А. Аналіз регресійної моделі впливу довготермінових і проблемних кредитів на сукупні кредити в Україні / А. Ковалюк // Формування ринкової економіки в Україні. – 2009. – Вип. 19. – С. 316-320.
7. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwi-qZqRn97KAhUBJnIKHQJ_C8cQFggBMAA&url=http%3A%2F%2Fwww.bank.gov.ua%2Fdccatalog%2Fdocument%3Fid%3D18563297&usg=AFQjCNFE8KRwIGTP1U58clVw10t0gAJJTg&sig2=XRvVxpNNzc3x_J12hdjVUQ
8. Офіційний сайт Світового банку [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://www.worldbank.org/ru/country/russia>.
9. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
10. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://nfp.gov.ua/content/rzviti-nackomfinposlug.html>.
11. Савченко Т. Г. Грошовий ринок: сутність, структура та інструменти / Т.Г. Савченко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. праць. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2011. – Вип. 31. – С. 257-266.

REFERENCES:

1. Golodova Zh.G. (2010) Bankovskie sistemy stran SNG: antikrizisnoe regulirovanie [Banking systems of the CIS countries: anti-crisis regulation]. Den'gi i kredit, no. 1, pp. 36-45.
2. Hutsal I.S. (2001) Bankivske kredyuvannia sub'iektiv rynku v transformatsiinii ekonomitsi Ukrainy: (pytannia teorii, metodyky, praktyky) [Bank lending of market participants in the transformational economy of Ukraine: (issues of theory, methodology, practice)]. Lviv: VAT "Biblos". (in Ukrainian)
3. Gerashchenko V.O. (2001) O denezhno-kreditnoy politike i khode restrukturizatsii bankovskoy sistemy [On Monetary Policy and the Restructuring of the Banking System]. Finansovyy biznes. no. 6, pp. 10-17.
4. Oficijnyj sajt Nacional'nogo banku Ukrainy [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <https://bank.gov.ua/control/uk/allinfo>
5. Pylypiv O.M. (2011) Forfeitynh, yak forma eksportnoho finansuvannia ta spetsyfichniy vyd kredyuvannia [Forfeiting, as a form of export financing and a specific type of lending]. Stalyi rozvytok ekonomiky: Vseukrainskyi naukovo-vyrobnychy zhurnal. pp. 320-322.
6. Kovaliuk A. (2009) Analiz rehresiinoi modeli vplyvu dovhoterminovykh i problemnykh kredyativ na sukupni kredyty v Ukraini [Analysis of the regression model of the impact of long-term and problem loans on aggregate loans in Ukraine]. Formuvannia rynkovoï ekonomiky v Ukraini. vol. 19. pp. 316-320.
7. Kompleksna prohrama rozvytku finansovoho sektoru Ukrainy do 2020 roku [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwi-qZqRn97KAhUBJnIKHQJ_C8cQFggBMAA&url=http%3A%2F%2Fwww.bank.gov.ua%2Fdccatalog%2Fdocument%3Fid%3D18563297&usg=AFQjCNFE8KRwIGTP1U58clVw10t0gAJJTg&sig2=XRvVxpNNzc3x_J12hdjVUQ
8. Oficijnyj sajt Svitovogo banku [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.worldbank.org/ru/country/russia>.
9. Oficijnyj sajt Derzhavnoi' sluzhby statystyky Ukrainy [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
10. Oficijnyj sajt Nacional'noi' komisii', shho zdiysnuje derzhavne reguljuvannja u sferi rynkiv finansovyh poslug [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : <http://nfp.gov.ua/content/rzviti-nackomfinposlug.html>.
11. Savchenko T. H. (2011) Hroshovyï rynok: sutnist, struktura ta instrumenty [Monetary market: the essence, structure and tools]. Problemy i perspektyvy rozvytku bankivskoi systemy Ukrainy : zb. nauk. prats. Sumy : DVNZ "UABS NBU", vol. 31. – pp. 257-266.